

Modrost v pogovorih domačih in tujih

Pijanec, pijanost.

Mlad pijanec, star ubožec.
Pijanka ciganka.
Pijanec je večni trpinec.
Pijanec ne napreduje, če se mu z neba
denar suje.
Pijanec je brod brez krmila.
Pijanec je norec po svoji volji.
Pijanec ima posebnega varuha.
Pijanec mnogo prenese, toda če v morje
pade, tudi utone.
Pijancu še luč ne svetí.
Pijanec vse dvojno vidi.
Pijanec ima tri lastnosti: moder je,
močan in bogat.
Pijancu se ogni s senenim vozom.
Kdor se s pijancem krega, se s senco
prereka.
Pijančev konj dobro za krčme ve.
Kar pijanec zagreši, za to se trezni
pokori.
Pijanci, otroci in norci govoré resnico.
Velik pijanec, dober delavec.
Pijanost skrbi sname, pa jih le do jutri
vzame.
Pijanost obleke redči in žepe širi.
Pijanost več ljudi konča ko meč.
Pijanost je strup, ki vodi v obup.
V pijanosti in jezi norca spoznaš.
Pijanost marsikaj odkrije.
V pijanosti utone mož-beseda.

O naših vodah ponikalnicah.

(† Leopold Podlogar.)

Skoraj po vsem Notranjskem pa tudi po naši Dolenjski tečejo reke in potoki, ki zginejo kmalu pod zemljo, pa privró po kratkem podzemeljskem teku spet vrh zemlje. Veliko teh rek se pa zgubi pod zemljo in tečejo neznankam.

Takim vodam: rekam, potokom in studencem so dali naši pradedje posebno ime: ponikalnica; krajem pa, kjer zginejo pod zemljo, so dali ime Ponikve. S tem imenom sorodna je naša Vrhnika, ki leži tam, kjer povira naša največja ponikalnica Ljubljanska. Kjer gre voda pod zemljo, pravimo, da voda ponikne (ponikniti); kjer pa privre na površje, pravimo — ali bi se moralo reči —: tukaj voda vrhnikne (vrhnikniti). Tako si na preprost način razlagamo ta imena.

Poglejmo, kako so nastale naše ponikalnice!

Ljubljanska okolica: Ljubljansko barje in Ljubljansko polje je velikanska, latvici podobna kotlina, ki je obdana okoli in okoli od hribov. V to kotlino je pritekala Sava. Ker ni mogla odteči, se je kotlina napolnila in nastalo je veliko jezero. Nemirni in urni Savi ni bilo tu obstanka. Bistra Sava ni marala ostati v kalnem in blatnem jezeru, zahotelo se ji je naprej. Po večstoletnem naporu si je odprla pot. Med Zalogom in Dolom se ji je posrečilo zarezati med skalovjem strugo, po kateri je odpeljala s seboj jezersko vodo iz Ljubljanske kotline.

Po drugih kotlinah nabrana voda si je na enak način poskušala najti kako odvodno pot, pa je bila preslabotna in nje-
no obrežje premočno. Ker se ji ni posrečilo pred seboj, je poskusila najti odtok pod seboj in posrečilo se ji je. Kraški svet je poln podzemeljskih jam. Do njih si je izvrtala voda pot in se v njih zgubila. Takih ponikalnic nahajamo veliko, posebno v Suhi Krajini, v Ribniški in Kočevski kotlini. Kam odtekajo vode v teh podzemeljskih prostorih, ni znano. Učenjaki trdijo, da odteka ta voda pod zemljo v nižje ležeče reke, ravno prej omenjene ponikalnice najbrže v Kolpo. Iz teh podzemeljskih jam odteka le toliko vode, kolikor je sproti doteka, druga ostaja v teh ogromnih naravnih kletih. Ljudje po kraškem svetu govorijo marsikje o podzemeljskih jezerih in učenjaki tega ljudskega prepričanja ne zametujejo.

Marsikje pa voda v takem podzemeljskem jezeru ne najde odtoka. Kaj se zgodi? Jezero je polno, nova voda pa vedno doteka. Nazaj ne more, ne naprej, ne navspod: tedaj udari navzgor, prevrta strop in si na površju zemlje skoplje novo strugo.

O Krki trdijo učenjaki — dokazali še niso — da je njen gorenji tok potok Rašica v Dobropoljski kotlini. Pri vasi Ponikve zgine Rašica v globokem žrelu, pa privira na površje blizu Kopanja pod Grosupljem. Tukaj se imenuje Račna; teče nekaj časa po Račenski dolini in zgine spet v zemljo. Njena voda prihaja spet na dan z novim imenom: Krka.

Tako sodijo učenjaki. Kakor rečeno: dokazano pa še ni. Pač pa so dokazali nekaj podobnega o naši največji ponikalnici, namreč o Ljubljani.

Ljubljanska izvira ob zahodnem in severnem pobočju Kranjskega Snežnika. Teče nekaj časa na površju in se zgublja v Postojnsko jamo. To je Pivka, gorenji tok Ljubljani.

Pivka teče 7 km pod zemljo, in sicer pod goro Koliševko, ter prihaja skozi Malograjsko jamo v Planinsko kotlino. Tukaj pa spremeni svoje ime: ne imenuje se več Pivka, ampak Unica.

Unica teče po Planinski kotlini močno zavita. Njen 18 km dolgi tok je podoben

velikanski črki S. Potoma privzame več studencev in se na severni strani kotline pod vasjo Jakovica izgublja v podzemski svet. Pod zemljo teče kakih 10 km ter pride na dan nedaleč od Vrhnike, pa ne več kot Unica, ampak kot Ljubljanka.

Nadaljevanje.

Uganke, skrivalice in drugo.

Smreke.

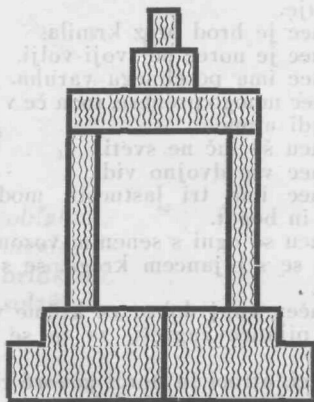
Koliko je smrek? Po tem se odloči, da zveš, kaj povedó te črke.

Vprašanje.

Koliko je $1\frac{1}{2}$ tretjine od sto?

Stavba.

(Dacar Peter — Bled)

Izreži in sestavi iz teh delov kvadrat!

Rešilci in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista in se objavljajo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke — v prihodnji številki.

Vabilo na naročbo.

Pred vami leži prva številka 61. letnika »Vrtca«. Rad bi vam, prijatelji, drugoval tudi to šolsko leto, rad bi vam bil dobrodošel gost!

Dober učenec, pridna učenka — pa brez mladinskega lista? To je težko mogoče. To je prav tako, kakor če se napotiš sam samcat na dolgo potovanje, v tuje, neznane kraje. Kako težko ti bo in pustol! Ej, če pa romamo v dveh, kako prijetno in tudi koristno je tako potovanje! Glejte, tako želi tudi »Vrtca« ostati vaš tovariš in prijatelj na poti skozi težavno šolsko leto. Ne zapravljajte ga, ko trka na vrata, temveč ga vsi spet naročite. Vaši dobri starši vam bodo to gotovo radi dovolili. Prosimo vas pa tudi, da pokažete to številko in še prihodnje onim svojim prijateljem, ki »Vrtca« morda ne poznajo. Prijazno jih povabite, naj ga tudi oni naroče. Ne bo jim žal.

Za leto 1930/31 bo naročnina »Vrtcu« in »Angelčku« skupaj 22 Din, »Vrtca« sam stane 14 Din, »Angelček« sam 8 Din. — Naročnino sprejema Uprava »Vrtca« in »Angelčka« v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 80. — Račun poštne hranilnice ima štev. 10.470.